

مزایای اقتصادی پروژه کاسا یک هزار برای افغانستان و کشورهای همجوار

بتاریخ ۱۲ می سال جاری موافقه نامه شروع کار عملی پروژه کاسا یک هزار بعد از مدت ده سال رایزنی ها بلاخره بین چهار کشور افغانستان، تاجکستان، قرغیزستان و پاکستان در شهر دوشنبه مرکز سیاسی کشور تاجکستان توسط هیئت های بلند پایه کشورهای همجوار به امضاء میرسد. پروژه کاسا در سال ۲۰۰۵ در کنفرانس همکاری های اقتصادی منطقوی (رکا) که در افغانستان برگزار شد به درخواست کشور تاجکستان پیشنهاد گردید که اکنون مراحل تطبیق آن بعد از گذشت ده سال نشست ها و مذاکرات بین چهار کشور بلاخره تطبیق میگردد.

به اساس این موافقه نامه پروژه کاسا یک هزار و ۳۰۰ میگاه وات (یک میگاه وات مساوی است به یک ملیون وات) برق دو کشور تاجکستان و قرغیزستان از طریق افغانستان به پاکستان انتقال میابد .

جمهوری های قرغیزستان و تاجکستان دو کشور آسیای مرکزی اند که دارای انرژی وافر برق که از جریان آبهای خروشان که توسط بند ها مهار شده (هیدرو الکتریک) تولید میشود که به دو کشور گرسنه به انرژی یعنی افغانستان و پاکستان صادر خواهد نمود . انتقال برق به ظرفیت بلند البته در فصل تابستان خواهد بود و در فصل زمستان انتقال برق از کشورهای متذکره یک اندازه نوسان خواهد داشت. در کشور پاکستان بخصوص در موسم تابستان به انرژی برق اشد ضرورت احساس میشود که نسبت نبود برق کافی منازل و کارخانه ها چندین بار در روز برق قطع میگردد.

طول این برق الی کشور پاکستان به ۵۶۲ کیلومتر میرسد و هزینه این پروژه به مبلغ یک ملیارد و ۱۷۰ ملیون دالر خواهد بود که توسط بانک جهانی و بانک سرمایه گذاری اروپایی و بانک انکشاف اسلامی تمویل خواهد شد، بانک جهانی کمک بلا عوض و قرضه بدون مفاد را به مبلغ ۵۲۶،۵ ملیون دالر برای تطبیق این پروژه متقبل شده که از این مبلغ سهم افغانستان ۳۱۶،۵ ملیون دالر است که بطور کمک بلا عوض و قرضه بدون مفاد اختصاص داده شده .

مزید اقتصادی پروژه کاسا یک هزار برای افغانستان :

با بسر رسیدن این پروژه که شاید زیاده از یک سال را در بر بگیرد به مقدار ۱۳۰۰ وات برق از خاک افغانستان عبور نموده به پاکستان انتقال داده میشود و به مقدار ۳۰۰ میگاه وات آن در افغانستان در ولایات میدان وردک، غزنی، زابل، لوگر و شهر گردیز استفاده خواهد شد و به اساس سنجش شرکت بر شتابه مبلغ ۶۰ ملیون دالر سالانه حق الترانزیت برای افغانستان بدست خواهد آمد که برای باز سازی پروژه های

خورد و کوچک دیگر در افغانستان استفاده خواهد شد به شرط آنکه این پول ها حیف و میل نشده و از آن مدیریت درست صورت بگیرد .

گرچه شرکت برشنا مصمم است که تمام پلان های تخنیکی این پروژه تکمیل شده و جریان لین کشی این پروژه حتی از کابل تا ارغنده نیز شروع گردیده و سه سب استیشن برق در تاجکستان و قرغیزستان و دو سب استیشن دیگر در افغانستان یکی در ولایت پروان و دیگر آن در ولایت غزنی اعمار خواهد گردید که از این ولایت لین برق بطرف قندهار امتداد مییابد.

خطرات احتمالی تخنیکی و اقتصادی این پروژه در افغانستان :

لین برق از تاجکستان از طریق ولایت قندوز و از آنجا بصوب پلخمري کشیده شده و از طریق کوتل سالنگ که در حدود ۴۵۰۰ متر ارتفاع دارد لین برق باید عبور و به ولایت پروان ادامه یابد و در زمستان کوتل سالنگ نسبت سردی شدید ، یخبندان ، برف کوچها و باد های سهمگین لین برق و پایه های آنرا به خطر جدی مواجه خواهد ساخت که ترمیم این واقعه ناگوار در امتداد سالنگ کار آسانی نخواهد بود و سکتگی در جریان برق صدمه زیاد از نگاه اقتصادی و تخنیکی به افغانستان و کشورهای که منطقه وارد خواهد نمود .

و از جانب دیگر لین برق در این بخش ها بنا بخطر احتمالی تروریستی مصئون نخواهد بود و شرکت برق باید از تجربه تلخ بغلان آموخته که در اثر واژگون شدن دو پایه برق توسط تروریست ها مدت دوماه شهر کابل به تاریکی فرورفته بود و شرکت برق نتوانست که به ترمیم این پایه ها بزودی اقدام نماید .

در اثر سنجش یک کمپنی آلمانی که مسیر لین برق را تحقیق و مطالعه نمود و نتیجه مطالعات خود را به ریاست برشناه تقدیم کرد از جوانب خطرات تخنیکی ، اقتصادی و امنیتی از راه سالنگ رادر مطالعات خویش تذکر داده و هوشدار داد که لین برق از طریق سالنگ ها بخطر جدی مواجه مییابد و کمپنی آلمانی راه بدیل را از مسیر ولایت بامیان که به مراتب محفوظ تر است پیشنهاد نمود گرچه از مسیر بامیان فاصله آن کمی طولانی تر میگردد ولی از خطر قطع جریان برق از راه سالنگ که صدمه اقتصادی و تخنیکی پیشبینی نشده را بار خواهد آورد جلوگیری خواهد شد و مزید بر آن ولایات بامیان ، دایکندی ، بهسود و شبرکه این مناطق از نگاه اقتصادی کم انکشاف بوده و نسبت به ولایات جنوب و مشرق که لین برق از این بخش ها عبور میکند پروژه های بازسازی در بامیان به ندرت دیده میشود که عبور لین برق کمک بزرگی به ولایت بامیان و مناطق همجوار آن میکرد و باعث یک انکشاف و یا بازسازی متوازن میگردد . هنوز هم ابتدای کار این پروژه است و امکان تجدید نظر در این بخش موجود است و در غیر آن اگر پروژه تمدید لین از طریق سالنگ به خطری که در فوق تشریح شد مواجه شود مسئولیت آن بدوش شخصی خواهد بود که این تصمیم را اخذ نموده و خلاف مطالعات کمپنی آلمانی عمل کرده است

در ولایت وردک (چک وردک) بند برق وجود دارد که حتی به غزنی برق رسانیده میتواند ، قندهار و هلمند دارای بند بزرگ کجکی است ولی متاسفانه به مناطق مرکزی نظر به بعضی ملحوظات که نزد حکومت است کمتر توجه میشود .

اتکاه به برق وارداتی از کشورهای همجوار مشکلات سیاسی و اقتصادی را در آینده ببار خواهد آورد :

ولایت کابل و پروان از برق وارداتی اوزبیکستان استفاده میکند و ولایت هرات از انرژی برق ترکمنستان و هم ایران فعلا مستفید میشوند .

زیربنای اقتصادی افغانستان در اثر جنگ های سی ساله در همه نقاط کشور تخریب گردید و کشور نسبت نبود برق در تاریکی فرورفته بود و اجباراً برای تهیه انرژی برق به کشورهای همسایه رو آورد که در اکثر شهرهای بزرگ کشور از برق وارداتی استفاده میشود و متکی بودن در تولید انرژی برق به کشورهای همسایه نواقص و مشکلات اقتصادی و سیاسی را در دراز مدت بار خواهد آورد .

احتمال مشکلات سیاسی :

چون در کشورهای همجوار انکشافات سیاسی همیشه در تغییر است و اگر شرایط سیاسی با کشورهای تولید کننده وارد کننده انرژی برق به افغانستان بر هم بخورد صادرات برق میتواند به حیث یک آله فشار سیاسی استفاده شود طوری که ما مشکلات ترانزیتی با پاکستان داریم که راه ترانزیت را به حیث یک آله فشار سیاسی سالهاست که مقابل افغانستان استفاده میکند .

نواقص اقتصادی :

از نگاه اقتصادی قیمت برق وارداتی ثابت نیست و قیمت توسط کشورهای صادرکننده انرژی برق تثبیت میشود و قیمت همیشه در نوسان است و قرارداد های اقتصادی هم زمان محدود دارد و برای عقد قرارداد جدید کشور صادر کننده شاید قیمت بلند تر تقاضا کند که افزایش قیمت انرژی برق برای شهروندان کشور با عاید ثابت و کارخانه های تولیدی نتیجه نا گوار اقتصادی را به بار خواهد آورد مثال بر جسته آن افزایش قیمت برق اوزبیکستان در چند ماه اخیر بود که قیمت فی کیلووات برق را به یک سنت بلند برد و ایران هم قیمت برق خود را دوست افزایش داد که یک تاثیر ناگوار برای مستهلکین و کارخانه ای تولیدی کشور ایجاد نمود .

پالیسی برق وارداتی باید بتدریج تغییر کند ، کشور ما آب های خیلی دارد و هفتاد فیصد آبهای کشور ما بدون استفاده به کشورهای همسایه سر از بر میشود که یک سرمایه بزرگ ملی است ، مشکل بزرگ افغانستان مهار نمودن آبها و نبود بندهای آب که از آن برق (هیدرو الکتریک) تولید کند میباشد در حالیکه شرایط مساعد اعمار بندهای آب کوچک ، متوسط و بزرگ در کشور موجود است ولی متأسفانه از سال ۲۰۰۱ تا امروز وزارت آب و برق یک پالیسی استفاده از آب را در داخل کشور نداشته و وزارت انرژی و آب کشور در فعالیت های خویش در ظرف چهارده سال ناکام بوده است ، بند های بزرگ آب درست است که زمان گیر و سرمایه گزاری بزرگی را ایجاد میکند ولی بند های آب کوچک و متوسط که انرژی محدود برق را تولید کند و به آبیاری زمین های زراعتی کمک کند سرمایه بزرگی را ایجاد نمی کند بخوبی تقاضای همان منطقه را مرفوع ساخته میتواند . کشور چین توانست که با احداث بند های کوچک آبیاری هم برق تولید کند و سرزمین چین را سیراب سازد باید برای احداث بند های کوچک از تجربه کشور چین آموخته شود .

در مورد احداث بند های آبیاری و تولید انرژی برق (هیدرو الکتریک) مضامین زیر توسط این نویسنده به نشرات بیرون مرزی و شبکه های اجتماعی و انترنتی به نشر رسیده :

کشور قحطی زده سالانه پنجا بلیون دالر به ممالک همجوار اهدا میکند. 1-

سیاسی آینده جهان روی آب است - تشنجات 2

پروژه بند داسو در پاکستان آب دریای کابل را بطور مجانی تصاحب خواهد نمود 3